

UDENRIGSMINISTERIET

Samrådsspørgsmål Q om den amerikanske præsidents fredsplan for Israel og Palæstina. Åbent samråd den 18. juni 2020 kl. 9-10.

Til:
Udenrigsministeren
Enhed:
MENA
Dato:
15-06-2020
Sag: 2020 - 20570

TALEPUNKT

Tak for muligheden for at svare på de to spørgsmål. Jeg vil bestræbe mig på at besvare dem et ad gangen, selv om de i deres indhold er tæt forbundne.

* * *

Første spørgsmål lyder: *Vil ministeren orientere om, hvad regeringen mener om den amerikanske præsidents fredsplan, herunder hvilke reaktioner regeringen har taget i forhold til fredsplanen?*

[Reaktioner på fredsudspillet]

Det amerikanske udspil fra januar i år kan ikke gennemføres i sin nuværende form med både israelsk og palæstinensisk deltagelse. Det står klart med præsident Abbas og resten af det palæstinensiske lederskabs entydige afvisning af det. Palæstinenserne har samtidig udtrykt vilje til at engagere sig i fredsforhandlinger i et bredere internationalt format.

I forhold til Israel kan det formentlig ses som en markering i sig selv, at premierminister Netanyahu stod sammen med præsident Trump ved annonceringen fra Det Hvide Hus i januar.

EU udtrykte [et forsigtigt] håb om, at udspillet kunne medvirke til et nyt momentum for genoptagelse af forhandlinger. EU's udenrigsrepræsentant Borrell gjorde samtidig klart, at det amerikanske udspil afveg fra de internationalt anerkendte parametre for en fredsløsning. Regeringen har tilsluttet sig disse synspunkter.

Det betyder altså, at EU på den ene side byder muligheden for nye og konstruktive fredsforhandlinger velkommen. Det betyder også, at EU på den anden side ikke kan støtte et forhandlingsgrundlag, der på forhånd skaber usikkerhed om de folkeretlige regler og de kendte parametre baseret på bl.a. sikkerhedsrådsresolutioner og EU's rådskonklusioner, som må være grundlaget for en fornyet fredsproces. Det er også regeringens holdning.

Regeringen står samtidig fuldt bag Israels behov for sikkerhed med stabile grænser til dets naboer og i det hele taget i en region, der anerkender Israels ret til eksistens.

[Hvordan videre frem?]

Så hvordan kommer vi videre herfra?

Ser vi fremad, er der ingen tvivl om, at den videre proces for det amerikanske forslag ser vanskelig ud, hvis målet er at skabe en forhandlet fredsløsning.

Men en fredsftale kan ikke blive en realitet uden USA - lige som den heller ikke kan blive det kun med USA. Det er et grundvilkår bestemt bl.a. af de tætte bånd mellem USA og Israel.

Fra dansk og EU's side skal vi arbejde for en konstruktiv proces - uden at tilsidesætte folkeretten og de internationale beslutninger, som FN og EU har som udgangspunkt for en fredsløsning.

Vi skal benytte os af, at vi - og det gælder både EU og Danmark - har tætte bånd til såvel Israel som Palæstina og regionen i det hele taget.

Det er vigtigt, at EU har en stærk og klar stemme i den nuværende situation. Det er velkendt, at der er enkelte lande i EU-kredsen, som på nogen områder afviger fra EU's fælles position, og dermed gør det vanskeligere at nå til enighed.

Her er det positivt, at EU's særlige repræsentant for fredsprocessen [Susanna Terstal] gør et stort arbejde for at styrke dialogen i EU-kredsen. Hun har, siden hun tiltrådte, sat sig for bordenden for uformelle arbejds møder i mindre landegrupper for at skabe en større fælles forståelse på tværs af medlemslandene. Det arbejde er ikke afsluttet.

Regeringen vil derfor støtte et aktivt EU-engagement med Israel og Palæstina, centrale aktører i regionen og internationale partnere. Det

kunne være Den Mellemøstlige Kvartet, hvor EU, USA, Rusland og FN indgår, som kan danne rammen om det.

I forhold til Israel er det vigtigt, at der nu er dannet en national samlingsregering. Vi er klar til - både bilateralt og gennem EU - at drøfte fredsprocessen med den.

Vi skal fastholde dialogen med palæstinenserne baseret på den position, som EU fortsat har efter det amerikanske udspil. Målet er at få palæstinenserne tilbage i spil. I den forbindelse skal vi også stille krav til palæstinenserne. Det er uhyre vigtigt at fremme mulighederne for afholdelse af valg i Palæstina. Det er et afgørende element for at sikre en stærkere og demokratisk legitimeret palæstinensisk position.

Derfor er det også vigtigt, at palæstinenserne overkommer den dybe interne splittelse mellem PLO og Fatah på den ene side og Hamas på den anden side. Det er en vigtig del af vores kommunikation med den palæstinensiske regering.

* * *

[Svar på spørgsmål 2]

Det bringer mig til spørgsmål 2, som lyder: *Vil ministeren orientere om, hvad regeringen vil gøre for at forebygge eller afværge Netanyahu's planer om at annektere dele af Vestbredden?*

[Status og reaktioner fra EU/DK og regionen]

Annekteringstruslen er blevet mere end israelsk valgkampsretorik. Risikoen er nu reel som en følge af det amerikanske udspil. Ifølge regeringsgrundlaget for den israelske samlingsregering kan en beslutning træffes efter den 1. juli. Der er derfor grund til alvorlig bekymring. Annektering - hvad enten det er af enkelte bosættelser eller større dele af Vestbredden - vil være et brud på folkeretten og skelsættende for mulighederne for at opnå en to-statsløsning.

Vi drøftede det indgående på EU-udenrigsministermødet i maj. Jeg bakkede klart op bag den efterfølgende erklæring fra EU's udenrigsrepræsentant om, at annektering vil være en overtrædelse af folkeretten. Og jeg vil selv tage emnet op, når jeg om kort tid taler med min nye israelske kollega. Lige som nordiske og EU-kolleger gør det.

Netanyahus regeringspartnere i skikkelse af forsvarsminister Gantz og udenrigsminister Ashkenazi har ikke meldt klart ud i forhold til konkret annektering. Begge synes meget opmærksomme på reaktioner fra de to nabolande, Egypten og Jordan, som Israel har fredsaftaler med.

Fra egyptisk side forholdt man sig i begyndelsen relativt afdæmpet til det amerikanske udspil. Man understregede dog behovet for oprettelsen af en uafhængig palæstinensisk stat med fuld kontrol over de besatte områder i overensstemmelse med internationale aftaler og i henhold til 1967-grænserne. På det seneste har man set skarpere

egyptiske udmeldinger om annekteringsplanerne som værende i strid med folkeretten, i tråd med den jordanske tilgang.

I maj drøftede jeg sagen med Jordans udenrigsminister Ayman Sa-fadi. Det er min vurdering, at den jordanske regering har en konstruktiv tilgang til fredsprocessen og langt hen ad vejen deler EU's tilgang til processen. Den jordanske regering har afvist den amerikanske fredsplan og lægger vægt på, at en israelsk annektering vil være i strid med folkeretten. Den peger også på, at en israelsk annektering kan medføre en annullering af fredsaftalen med Israel, såfremt grænsedragningen mellem Jordan og en fremtidig palæstinensisk stat ved Jordan-dalen påvirkes.

Som noget nyt er også toneangivende bosættelsesledere imod det amerikanske udspil og planerne om annektering. Ikke af samme grund som os, men bemærkelsesværdigt er det alligevel. Bemærkelsesværdigt er det også, at ledende kræfter inden for det israelske forsvar offentligt advarer imod annektering, som de frygter kan risikere at sætte regionen i brand.

[Palæstinensiske reaktioner]

I Ramallah ses truslen om annektering som en eksistentiel trussel mod muligheden for en forhandlet fredsaftale og en fremtidig palæstinensisk stat. Desperationen for at stoppe annektering er tydelig, og man forstår godt hvorfor. Ud over konsekvenserne for fredsprocessen og mulighederne for at opnå en to-statsløsning er det også

klart, at annektering vil have konkrete negative konsekvenser for de palæstinensere, der bor i de berørte områder.

Derfor ser vi markante forsøg på at undgå, at den situation opstår. Vi så den 19. maj præsident Abbas annoncere, at samarbejdet med Israel og USA, herunder det omfattende samarbejde på sikkerhedsområdet, ophører.

Det er i den forbindelse vigtigt at forstå, at det daglige samarbejde mellem de palæstinensiske og israelske myndigheder er meget omfattende. Udover essentiel koordination vedrørende sikkerhed for både palæstinensere og israelere involverer det blandt andet områder som økonomi, sundhed, energi og vand.

[DK/EU-overvejelser]

Israelsk annektering vil være den mest omfattende og radikale ændring af status quo i den mellemøstlige fredproces til dato. Hvis annektering sker, vil det udgøre en klar overtrædelse af folkeretten og få alvorlige konsekvenser for mulighederne for en to-statsløsning. Annektering vil også have alvorlige følger for den regionale stabilitet og skade Israels position i det internationale samfund.

For EU og for Danmark vil udgangspunktet i en sådan situation være differentieringspolitikken, som følger af FN's sikkerhedsrådsresolution 2334. Så et fortsat samarbejde med Israel vil derfor naturligvis ske inden for folkerettens regler. Og dermed vil vi skelne mellem det Israel, vi anerkender, og de områder, som Israel har besat eller annekteret.

Men mit og mine EU-kollegers fokus må i første omgang være på at forhindre, at annektering finder sted. Det kræver en både kritisk og konstruktiv dialog med den nytiltrådte israelske regering. En sådan dialog finder sted i netop disse dage.

[Opsummering]

Lad mig konkludere til sidst.

- Vi kan ikke støtte et forhandlingsgrundlag, der på forhånd skaber usikkerhed om de folkeretlige regler og de kendte parametre baseret på bl.a. sikkerhedsrådsresolutioner og EU's rådskonklusioner.
- Israelsk annektering vil udgøre en klar overtrædelse af folkeretten. Annektering vil også kunne have alvorlige følger for den regionale stabilitet og dermed for Europa og vil skade Israels position i det internationale samfund.
- For EU og for Danmark vil udgangspunktet i en sådan situation være differentieringspolitikken, som følger af FN's sikkerhedsrådsresolution 2334. Et fortsat samarbejde med Israel vil derfor ske inden for folkerettens regler, og dermed vil vi skelne mellem det Israel, vi anerkender, og de områder, som Israel har besat eller annekteret.
- Regeringen står samtidig fuldt bag Israels behov for sikkerhed med stabile grænser til dets naboer og i det hele taget i en region, der anerkender Israels ret til eksistens.